

হুইয়েন লানপাউ

নিংথোকাবা, ওক্টোবৰ ১০, ২০২২, ইম্ফাল
৪৬শুৰা চহী, ১৯৪শুৰা মশীং

ড্রাফ্ট : থওইদবদি মান্দে

খরগা হেমা চেকশিনহমীংই

সেপ্টেম্বৰ ২০, ২০২২দা ফমখিবা ষ্টেট কেবিনেট মীফম্মা মণিপুৰদা য়ুডৌ শুংবা অমসুং য়ুঙাং য়োনবদা থম্মদ্বা অখিংবশিং লৌথোক্লুবা ৱাৱেপ লৌথ্ৰে। ৱাৱেপসি বি জে পিগী চীফ মিনিষ্টৰ এন বিৱেননা লুচিংবা অনীশুৰা লৈঙাক্লুা লৌখিবনি। লৈঙাক্লুসিগী অহানৰা টৰ্মদসু অখিংবসি লৌথোক্লুবা হোংনখি। এটেমপ্ট তৌৱমখি। অদুবু তৌখিদ্ৰবনিনা ওমখিদবনি হায়দুনা লৌবা ভাৱে। বি জে পিনা লুচিংবা লৈঙাক্লুা অহানৰা ওইনা মাৰ্চ ১৫, ২০১৭তা লিংলক্ৰিঙৈগী মমাঙদা চহী ৫/৫গী ফুল টৰ্ম অহম্মক লৈঙাক পায়ৱমখিবা কোংগ্ৰেসকী মতমদসু এসেমৱিদ্দা ফাওৰা পুথোক্তুনা এটেমপ্ট তৌৱমখিবনি। অদুবু চহী কয়াগী মমাঙদগী ময়াই কাৰা চিঙাক্লুশিংগী মনুংদা অমা ওইৱিৰা য়ুডৌ অমসুং য়ুঙাংগী মায়েক্তা খোঙফম চেংনা লেপ্লকখিবা নুপীশিং অমসুং লূপশিংগী ৱাংলৰা য়ানীংদবগী পল লাম্মা চোঙৰা ওমখিদবনি। য়ুডৌ শুংবা অমসুং য়ুঙাং য়োনবদা থম্মদ্বা অখিংবশিং লৌথোকপা ওমখিদবনি। হোংনজখিবা অপুদ্বা অৱেদ্বদা তাখিবনি। অদুবু চীফ মিনিষ্টৰ এন বিৱেননা লুচিংবা অনীশুৰা বি জে পিগী লৈঙাক লাকখিবদগীদি মায়েক্লুনা লৈৱকখিবা অমসুং লৈৱক্লদৰা ময়ামদুগী মায়েক্তা খোঙফম চেংনা লেপ্লুনা অখিংবা লৌথোক্লুে। য়ুডৌ শুংবদা অমসুং য়ুঙাং য়োনবদা অয়াৰা পীপ্তিৱসি অফৰা থবকনি, য়াম্মা ফৱে হায়ৰা নন্তে। অদুগা ফত্তৰা, তৌৱেইদৰা অৱানৰা থবকনি হায়বসু নন্তে। ৱাৱেপসিগী মতাংদা হৌজিক থোৱক্লিৰা ৱাফমশিং অসিগী লেখাই তাৰা ৱাৱেইশিন অমদি পুৰক্তৰা য়াখিৱেই। শোয়দনা পুৰকখিনি। পুৰক্কদৌৱিৰা ৱাৱেইশিন অদুনা অঙৌৰা ওইৰা নংত্ৰগা অমুৰা ওইবদুনা পুৰক্কদৌৱিৰা কাঙবুশিংগী মখা পোনগনি। অদুবু চীফ মিনিষ্টৰ বিৱেননা লুচিংবা লৈঙাক্লুা তৌগে খনবদুমদি তৌথ্ৰে। অফৰা নংত্ৰগা ফত্তৰা হায়বদুনা অমনি, তৌগে নীংলকপদা তৌৰা ওম্বগী স্পিৱিটতুদি মমল য়াম্মী।

তৌখিৰা থবক্তু মণিপুৰগী মীয়াম্মা মৰু ওইনা নুপীশিংনা চহী কয়াগী মমাঙদগী থৌনা ফনা চঙশিল্পকখিবদগী এসেমৱিদ্দা বিল ওইনা পুথোক্তুনা খৱৱগা পাস তৌদুনা এক্ট ওন্দুনা চংনন্তৰা মণিপুৰ প্ৰোহিৱিসন এক্ট, ১৯৯১গী মায়েক্তনি। ৱাৱেপ্ত লৌথ্ৰে হায়দুনা অদুই বেঙ্কোক দিক্লুৱেসনদা “ৱিৰাউট টেৱিটোৱিএল লিমিট” হাপচিল্পকখিবদগী মণিপুৰ উং ওনখিৰা, ঈঙাং পাক্কুখিৰা, ঈমু পামফেৱখিৰা, মীওই ১৮গী পুসি মাঙখিৰা থৌদোক্লুমক থোৱকপদি নংত্ৰি। থোৱকফমসু থোক্তে, থোকসু থোৱক্লুেই। কাদা অমসুং নুপী সমাজনা ৱাৱেপসিবু য়ানীংদৰা মীয়ামগা খুংশম্মদুনা দেমোফ্ৰেটিক ওইৰা খোঙজংশিং চঙশিল্পকপনি। লৌথ্ৰিৰা ৱাৱেপসিগী মতাংদা “হ্ৰাইট পেপৰ” অমা পুথোকউ হায়বনি। পুথোকউ হায়ৱিৰসি পুথোৱকম্মবদগী ওক্টোবৰ ১০, ২০২২ ফাওবগী মনুংদা লৌথ্ৰিৰা ৱাৱেপ্ত হন্দোক্তবদি মখংগী নুৰিংতগী হেমা কনৰা খোঙজং চঙশিল্পগনি হায়ৱকপনি। মসিদি মশানা তাবনি। ফংনীংনা তাল্লিৰা দিমাং দদু ফংননৰা অতোপ্পা হেমা কনশিনৰা পাইম্শিং থিৱকপা হায়বসিদি মশানা তাবনি। অদুবু তাল্লকসিদা চীফ মিনিষ্টৰগী ওফিসতগী ‘ড্রাফ্ট মণিপুৰ লিকৱ ৱেঙালেসন পোলিসি’ অমসুং ‘ড্রাফ্ট জেনৱেল পব্লিক ইনফোৰ্মেসন’ হায়ৰা চেৱোল অনীখক ওক্টোবৰ ৫, ২০২২গী নুংখিল পুং ১.৩০ ৱোম তাৱকপদা কাদা অমসুং নুপী সমাজগী প্ৰসিদ্দেণ্টশিংদা লাক্তুনা পীৱন্ত্ৰে। হায়ৱিৰা চেৱোল অনীসিগী মতাংদা লূপ অনীসিগী মায়কৈদগী ‘ফীদবেক’ পীৱকউ হায়ৱকপ্ত্ৰে। থৌওংসি লৈঙাক্লী মায়কৈদগী লূপ অনীসিনা মীয়ামগা খুংশম্মদুনা তাল্লক্লিৰা দিমান্দসি মীৱাইৰা অমসুং থৌওইদবদি মান্দে। অদুবু খৱগা হেমা চেকশিনহমীংই হায়বগী ৱানি। অসুক চাওৰা, লৌদ্ৰবসু য়াদ্ৰৰা, মায়কৈ ফাংনসু কায়হনগদৌৱিবনি হায়ৰা ৱাৱেপ অমা লৌথ্ৰগা ‘হ্ৰাইট পেপৰ’ পুথোকউ হায়ৱগা লমায় অনী অমসুং অমখক পানৰা পোলিসি অমসুং ইনফোৰ্মেসননি হায়দুনা পুথোৱকপসিদি লম্বোইবদা শমচেং পীৰা ওইনা থোক্লোইদ্ৰা? চাক্লিৰা মৈদা ঈকং লংশিনৰা ওইনা থোক্লোইদ্ৰা হায়বনি। খৱগা হেমা চেকশিনহমীংই।

হুইয়েন লানপাউ লিটৱেৰি কুইজ-৫১

১) “লমজিংবা” (১৯৬৭) হায়ৰা লাইৱিক অসিগী অইৰা কনানো অমসুং কৱদ্বা মখলগী লাইৱিকনো?

২) “তংলৰা য়োলহিং লক্তা শমজিৱবা” হায়ৰা লাইৱিক অসি ওৱিজিনেল কনানা ইবদগী কনানা মণিপুৱীদা হন্দোকপগে?

৩) “হৌগংলোনে চাম্বী থোং হাংদোক্লো” কৌৰা লাইৱিক অসি মণিপুৰ মপান লমগী অইৰা অমনা ইবনি। অইৰা অসি কনানো অমসুং লাইৱিক অসি কৱদ্বা মখলগী লাইৱিকনো?

৪) “য়িমুং কোকফাই শৌ। ফদি ফৱালৈ। ১০ চাকথম। চাঙম খুজামলত। চাকখুম লুখাক ৱাইতৈনা। ফকলাং মিৱাংখা। লকাং মাৱি য়াল। লাকুম শিংঙম। ফুলৈ ৱাৰাদা। শিদিবী ঐনা মাই ওনশনদেয়।” ৱাইথ পৱেং খৱা অসি কৱি লাইৱিক্তগী লৌথোৱকপনো?

৫) “নীংশিংলি হৌথ্ৰৰা মতমদো” হায়ৰা লাইৱিক অসিগী অইৰা কনানো অমদি লাইৱিক অসি কৱদ্বা মখলগী লাইৱিকনো?

মখক্তা পীৱিৰা ৱাংথশিং অসিগী পাউখুম ওক্টোবৰ ১৫, থাংজ নুমিৎকী অয়ুক পুং ১১ ফাওবগী মনুংদা পাউচে অসিগী ওফিসতা নংত্ৰগা ঈ-মেল hueiyenliteraryquiz@gmail.com সিদা মেল ওইনা থাবীৱকপা য়াগনি। পাউখুম পীৱিৱকপা/থাবীৱকপা মতমদা মিং, লৈফম, মইহৌগী থাক অমসুং কণ্টেণ্ট নম্বৰ ময়েক শেংনা ইৱিৱকউ। ৱাহং খুদিংমকী পাউখুম চুম্মা নংত্ৰগা মশীং য়াম্মা চুম্মা পীৱিৱকপা মীওইশিং অদুদগী দ্ৰো ওংচৱগা লাইৱিক ফৰা মীশক অমা খনজগনি। লোয়ননা খল্লৰা মীশক অদুদা মনা পীজগনি।

লৌমীশিংগী কাখল

লৌউ-শিংউগী ৱাহং পাউখুম

পাউখুম পীৱিৱিৰা :
ডা. এম থোইথোই সিংহ

Q. চুৱি হল্পগা পৱেং ওইনা থাৰা আলু খুখাদা মীওই খৱনদি অতোঙবদা থাগদবনি হায়, খৱনা অকুংপা পৱেংদুদা থাগদবনি হায়। লমদমসি ওজা য়ামন্দনা ঐথোয় ঙাওৱে। হুইয়েন লানপাউগী দেজ্তগী মত অমতা পামজৈ।

- সূৰ্জবোৱো অখল্পম

ঈশিং ৱাংকদৰা মফমদা চুৱি/অকুংপদা থাগনি; ঈশিং হেনগদৰা মফমদা অতোঙবদা থাগনি। Potato Transplanter না থাৱগদি মশানা অতোঙবদা থাৱনি; লমজাওগী থবকনি। মণিপুৰগীদি লেদ হোলদিং পীকই; ইণ্টেণ্ডিভ ক্লেৱগা লোয়ননা থাৱগদবনিনা অকুংপদা থাগনি। থাৱৰা মত্ৰ নুমিৎ ৩০নি অমসুং নুমিৎ ৫৫নি শুৰা মতমদা লৈবাক খোপচিগনি। আলু পাস্থীশিং অতোঙবদা থাবগুম উৱনি।

এগ্ৰিকলচৱেল টেক্নোলজি হায়বসি লোকসন স্পেসিফিক ওই। মপান লমগী Potato Transplanter না থাৰা অতোঙবদা হৌৱিৰা আলুশিং য়েংলুৱগা মণিপুৰগীসু অতোঙবদা থাগদবনি হেজ্জা হায়বসি চানৰা ৱাংকনি।

লমদমসিদা অতোঙবদা থাবগী খুদোংচাদৰা অমনা পোটেটেট ট্ৰাৱে মোথ হায়না খন্দনা তিলদু তাগল্লি। আলু তুং কোইনা থম্মা য়াদে।

Q. আলু লৌখায়মুক থাগে হোংনজৱি। অদুবু আলু থাৰা মতমদা মতেন থেক্লৰা ময়েনশিং লৈবাক মখাৰোমদা ওছহন্দুনা থাবনা হেমা ফৈ। আলু য়াম্মা থোকই হায়বসি চুম্মা?

-নিলি, কোৰা উচেক্তোন

থেইদেব্লু লুনা খনবীক্ৰু। ঐথোয়না থানৱিৰা পাস্থীগী মক্ৰশিং মিমিং নংত্ৰগা Embryo লৈৱিৰা মায়কৈদু মখা ওছহনগনি নংত্ৰগা মখক ওছহনগনি হায়ৰা অমা লৈতে। মক্ৰদুনা তাৰু-তাৰুৰা মায়কৈগা চাননা পাস্থীনা হৌনৰা হোংনৈ, হৌজৈ। মইহৌশাগী খুংশেমনি।

মিমিংশিং মখাৰোমদা ওছহনগনি হায়বগী নুংগী ওইৰা ৱাফমদি আলু ময়েমা মখাদগী লৈবাক মখক য়ৌনা ইনখংনৰা হোংনৱকপদা আলু মথোক্তু (ষ্টেম) শাংলনি; মতাং (নোদ) মশীং হেল্লনি।

মহৌশাগী লৌউদা পাস্থীগী মচিঙাক পীৰা অমসুং লায়না তিলনা ঙাকথোকপা

- এস সুমঙ্গল -

মহৌশাগী লৌউ/ওগানিক ফাৰ্মিং/সণ্টেনেবল এগ্ৰিকলচৱ হায়বদি তুং কোইৰা লৌউ হায়বসি লাকপা মতমদা ঋঈদগী মৰু ওইৱক্লিৰা পাস্থীদা মচিঙাক পীৰগা লায়না তিলনা ঙাকথোকপা হায়বসিগা অনী অসি য়াম্মমক মৰু ওইৱকই। মৱমদি খুংশেমগী হাৱ, কেৰ্মিকেলগী হুং চেনৰা হীদাকশিং শীজিল্লৰা য়াৱন্তৰা, মখোয় শীজিয়দনা পোথোক পুথোকপা হায়বসিদনি মীয়াম্মা মসিবু ওইথোক্লদা খৱৱক্লিৰসি। মসিদা থমজনীংলিৰসি, মসি ওইথোক্লদা ইন্দিয়াগী অমদি মপান লৈবাক কয়াদা মায় পাক্স চঙশিয়ৱৰা মতমনি হায়ৰা অসিনি। কাঙলোনবু চুফ্ৰুদি মণিপুৰদসু মায় পাক্স হায়বসিনি। মথিৰোং লাওৰা পাস্থীশিং অমদি ফৌদকাওৰা মফম মফমগী ওইনা মায় পাক্স হায়বসিনি থমজনীংলিৰা। হৌই পাক শৱা লৌশিং তামিদ্ৰবদগী বফ্ৰ জোন থম্মা য়াদুনা থংনবদগী হুং চেনশিল্পকপদুনা অতোপ্পা ৱাফম অমনি। মতম শাংনা মতমগী লৌউ তৌদুনা লাক্সৰা লৌফম অমদা ইহান হানৰা ওইনা হেক হৌৰগা ওগানিক ফাৰ্মিং পায়খংপা মতমদি খুংশেমগী হাৱ খঙথা থাদোকপা হায়বসি চাথোক ইচ্ছনবগী মচাক ওইৰা য়াই, তপ্পা তপ্পা ওল্লোকপা তাই। লোয়ননা মফমদা লৈৱল্লিৰা হুশিং তপ্পা তপ্পা মাঙহনৰা তাই। মতমগা ইয়োৱননা মফম অদু মহৌশাগী ওইৰা পোথোক পুথোকপা ওল্লু লৈহাও চেনৰা মফম শোয়দনা ওইৱক্লিৰা তাবনি। অমৰোমদা ইশাগী লৌফম নংত্ৰগা ফাৰ্মদগী পুথোকচৰা পোংলমখক্তা লৌউ পোংচং ওইনৰা হোংনৰা তাবনি। নন্তুদুনা মপাদ্দী পুশিল্পকপা পোংচংশিংনা শেদোং ফৰা হায়বসি খৱা ৱানা থোক্লনি। হৌজিক্কা মতমদা তোঙান তোঙানৰা য়ুদা শেমজৰা য়াৰা লৈবাক লৈহাও কাহনৰা পোংলমশিং লায়না তিলনা ঙাকথোক্লৰা পোংলমশিং কয়া অমা ইয়ায় লায়না ফৰা মচাকশিংনা শেম শাৰা যাৱে হায়ৰা তাই। তৌবত্ৰু শাৰা-ফণ মখল কয়া লোয়দুনা পুনশিণ কাঙলোনগী লৌউ পায়খংলৰা মতমদত হেমা মায় পাক্লনি। ইশানা পুথোকচৰা লৌউ পোংচং খৱা লৈহাও হেনগংহনৰা য়াৰা লোয়ননা লায়না তিলনা ঙাকথোক্লৰা থৌৱাং খৱা য়েংসি।

লৈবাক লৈহাও কাহনৰা :

বাইও ষ্টিমুলেণ্ট : হায়বসি মপাদ্ল কনখংহনৰা, খাঙৰা কলহনৰা ওল্লু হিংকুপ নংত্ৰগা অতোপ্পা খুংশেমগী কেৰ্মিকেল হাৱ নন্তৰা পোংলমশিংসিনি। খুদম ওইনা হ্যমিক এসিড, ইন্দিয়গী ওইৰা পঞ্চগণ্ডা, জিডমক্ট, বিজমক্ট হায়বনচিৰা যষ্ট্ৰি অমদি ষণ্মুংনা মৰু ওইনা শাৰা অফৰা হিংকুপশিং য়াম্মা য়াওৰা পোংলমশিংনি হায়ৰা তাই। মখোয় শেম শাৰবগী মওংদি মত্ৰ তাৱকপদা থমজগে।

বাইও ষ্টিমুলেণ্ট শীজিয়ৱনা লৈহাও কাহন্দুনা কাৱৰা পীৰা :

- চাথোক ৱাংৰা, পোং মখল য়াম্মগা শেঞ্জং হচ্ছৰা
- লৈবাক লৈহাও হেনগংপা
- লৈহাওগী কাৰ্বোনে হেনগংপা
- পাস্থীগী ঈশিং চঙৰা হচ্ছৰা, নুংশিংতগী ঈনিল হেমা ফাজিনৰা

লৈবাক লৈহাও হেনগংহনৰা পাইম্ৰে খৱা : লৌউ পোথোক থাবগী মওংনা লৌফম মশাদা বাইওমাস পুথোকপা, লৈমায় কুপ্পা পাস্থী থাদুনা অমদি মলচ তৌদুনা হকথেননা নুংশা য়েহুদবনা ঈনিল মাঙহন্দবগা লোয়ননা লৈহাও চেচ্ছদুনা মাঙৰা থিংৰা ওমহনবগা লোয়ননা লৈবাক্তা য়াওৱিৰা ওগানিক মেট্ৰৰ ফন্দনা কাৱৰা পীৰা হচ্ছনবগী ঙাকথোকই। মখল মখা য়াম্মা পাস্থীশিংগী থোমা অমসুং লুনা চংপা মৱাশিংগা লোয়ননা বাইও ষ্টিমুলেণ্টস - বিজামক্টম, জীভামক্টম (অনঙৰা/মহি) লৈবাক্তা নংত্ৰগা মনাদা চইবনা লৈবাক্তা কাৱৰা হিংকুপশিংগী মশীং হেনগংহন্দুনা লৈহাও কাৰা হেলহল্লি। লৈবাকপু খজিক্ত খৌইৰা নংত্ৰগা শুকথোই খৌইনৰা হায়বসিসু লৈহাও মাঙদনৰা থৌৱম অমনি।

লৌফমদা লৌৰা ফোসফৰসপু তুমহন্দুনা পাস্থীশিংদা ফংহনৰা ওল্লু হিংকুপ - পি এস এম

- ডা. ৱাইথোম জিতেন -

অলগি মখল অসিসু ফোসফৰসপু তুমহনৰা ওমই।

হিংকুপ মখলশিং অসিগী কাৱৰা :-

১) লৌফমদা তুম্মা ওমদনা লৌৱিৰা ফোসফৰসশিং অসিবু তুমহন্দুনা বাইওফীটোইজৰ ওইনা শীজিল্লৰা য়াই।

২) খুংশেমগী হাৱ শীজিল্লবগী চাং হচ্ছহল্পগা হেমা মগুন লৈব পোংথোক পুথোকপগা লোয়ননা অকোয়বগী ঈশিং নুংশিং মোংশিলহন্দনা থম্ম ওমই।

৩) হিংকুপ মখলশিং অসিনা নুংশিতগী নাইট্ৰোজেন ফাজিনৰা হিংকুপশিংবু মথৌ য়াংখংনৰা, পাস্থীশিংবু থনা চাওখংহনৰা হীদাকশিং পুথোক্লুনা অমদি জিক্ৰ, আইৱনচিৰা পাস্থীনা লৌশিনবদা মতেং পাংদুনা পাস্থীশিংবু শাহৌ ফনা হৌহনবদা মতেং পাংই।

৪) হিংকুপ মখলশিং অসিনা কোকফাই হৌবদা তাখিৰা খুদম ওইনা PAL, Phenolic, Flavonoid পুথোকপগা লোয়ননা hydrogen cyanide, antibiotics, lytic enzyme শিং পুথোক্লুনা লায়না থোকহনৰা হিংকুপশিং হৌবদা অখিংৰা পী।

হিংকুপশিং অসিনা মথৌ হেমা পাঙথোকপা মফমশিং :-

১) ঈশিং নিংথিনা ফংবগা লোয়ননা লুধু লুধু শাৰা মফমদা য়াম্মা ঈংবগা লোয়ননা ঈনিল ৱাংপা মফমদগী হেমা হিংকুপশিংনা মথৌ পাঙথোকপা ওমই।

২) ঈশিং অদুম তুম্মদা লৈব লৌফমদগী নুংশিং নুংশা নিংথিনা চঙৰা ফ্ৰেং ফ্ৰেং লাওৰা লৌফম্মা হেমা হিংকুপশিংনা মথৌ তৌৰা ওমই।

৩) লৈবাক লৈহাওগী অশিন অয়াক্কী চাং pH 6-7.5 দা লৈব মতমদা হিংকুপ অসি নিংথিনা মথৌ তৌৰা ওমই।

৪) যষ্ট্ৰি ষণ্মুংগী হাৱ অমদি শুনু চাইব্ৰৰা লৌফমদা হিংকুপ অসি হেমা মথৌ তৌৰা ওমই।

৫) ক্ৰেথেলদা ফলিৰা ফোসফৰস তুমহনৰা ওল্লু হিংকুপশিং অসি থাগদৌৱিৰা মক্ৰশিং অদু হুন্ডিঙৈদা মক্ৰ কজি অমদা অশেদ্বা পোংলম গ্ৰাম ২০গী চাং লৌৱিৰগা ঈশিং খৱগী মতেংনা তেংশিনৱিৰা মত্ৰুদা মৱাশিং অদু উৰুম অমদা মচুম লাংশিল্লৰা ওইহাক থল্লিৰা মত্ৰুদা হুনবীগনি। মক্ৰ হুনবগী ঋঈদগী ফৰা মতম অসি নুমিদাংৱাইৱমগা নুংশা নেমথৱল্লৰা মতমগনি।

খুংশেমগী হাৱ শীজিল্লবগী চাং হচ্ছহন্দুনা অকোয়বগী ঈশিং নুংশিংতা হু চেনৰা হচ্ছহনবগীদমক পাস্থীশিংদা ফোসফৰস ফংহনৰা পি এস এম শীজিল্লৱসি। ●

পাউচে অসিদা ফেঙজৱিৰা ৱাৱেংশিং অসিগী ৱাখল, মীংয়েং অইৰা মশা মশাগীনি। পাউচে অসিগী ৱাখল্লোন অমসুং মীংয়েংগা থৌইদেব্লু মৰী লৈনদে।